

Αξιζει να κάνει κανείς αυτή τη δουλειά

Ο Νώντας Παπαγεωργίου μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο,

με αφορμή τα τριάντα χρόνια των εκδόσεων Μεταίχμιο

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Σε ένα ραντεβού για συνέντευξη μαζί του, ένα χειμωνιάτικο πρωί στο κτίριο των εκδόσεων Μεταίχμιο, στην οδό Ιπποκράτους, ο Νώντας Παπαγεωργίου θα αργήσει όλα κι όλα ένα με δύο λεπτά, όσα χρειάζεται για να ολοκληρώσει ένα τρέχον τηλεφώνημα. Η αρχή κάθε έτους εξάλλου είναι περίοδος απολογισμών και προγραμματισμών, εκτιμήσεων για το τι πήγε καλά και τι πρέπει να αλλάξει, όπως θα εξηγήσει ο εκδότης λίγο αργότερα, καθισμένος πλέον στην κορυφή ενός τραπεζιού συνεδριάσεων, που με έναν περίεργο τρόπο δεν τον κάνει απόμακρο. Το Μεταίχμιο, ο εκδοτικός οίκος που ο κ. Παπαγεωργίου διευθύνει μαζί με τη σύζυγό του, Βάσω Παπαγεωργίου, έχει συμπληρώσει τριάντα χρόνια ζωής και το γιορτάζει με επετειακές εκδόσεις, εκδηλώσεις κ.ά. Ωστόσο, σε ένα χώρο που ενίοτε επηρεάζεται από τάσεις ή και από την ίδια την επικαιρότητα, η επιχειρηματική εμπειρία μέχρι ενός σημείου παράγει ασφαλή προγνωστικά. «Δεν μπορεί κανένας να πει ότι λόγω της εμπειρίας είναι σε θέση να προβλέψει οτιδήποτε», λέει ο εκδότης. «Υπάρχει πάντα η πρόκληση, υπάρχει πάντα το ρίσκο. Κάθε μέρα μαθαίνουμε και κάθε απόφαση λαμβάνεται σχεδόν σαν να είναι η πρώτη φορά. Δεν ισχύει, δηλαδή, ότι επειδή κάνουμε αυτή τη δουλειά αρκετά χρόνια, είναι όλα λυμένα και σίγουρα».

Αραγε δεν βοηθάει στις αποφάσεις το «προφίλ» του μέσου Έλληνα αναγνώστη; «Είναι δύσκολο να πει κανείς ότι υπάρχει ένα συγκεκριμένο προφίλ. Υπάρχουν πολλά προφίλ, πολλών ειδών μέσοι αναγνώστες, και κάθε φορά οι προτιμήσεις διαφοροποιούνται. Πιθανόν να επηρεάζονται και από τη συγκυρία», υπογραμμίζει ο Νώντας Παπαγεωργίου. Όπως εξηγεί ενδεικτικά, στις αρχές της οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε μια έντονη ανάγκη για βιβλία non fiction, που θα απαντούσαν στο βασανιστικό ερώτημα «τι έφταιξε». Μετά από λίγα χρόνια το ενδιαφέρον του κοινού μειώθηκε (ίσως γιατί η υπερπληροφόρηση οδήγησε τελικά σε «αυτοβασανισμό») και μόνο μέσα στην πανδημία αναθερμάνθηκε ανάλογη ζήτηση. Με τη σειρά της έπεσε και αυτή, δίνοντας προσφάτως τη θέση της σε ένα «έντονο ενδιαφέρον για βιβλία αυτοβελτίωσης», το οποίο ίσως οφείλεται σε μια λογική επιστροφής στον εαυτό. «Δεν μπορώ να το εξηγήσω», λέει σκεπτικός ο εκδότης. «Ίδια λογική παρατηρείται και σε άλλες κατηγορίες, όπως στη λογοτεχνία και συγκεκριμένα στην πιο «ευχάριστη». Είναι μια κατηγορία που ανεβαίνει πολύ τα τελευταία χρόνια: το feel good».

Μια εικόνα του τι διαβάζουμε στην Ελλάδα θα μπορούσαν λογικά να δώσουν τα best seller, σωστά; «Ποια best seller; Αυτά που

Υπάρχει πάντα η πρόκληση, υπάρχει πάντα το ρίσκο. Κάθε μέρα μαθαίνουμε και κάθε απόφαση λαμβάνεται σχεδόν σαν να είναι η πρώτη φορά.

Ακόμη και αν δεν διαβάζουν, πολλοί ενήλικοι αγοράζουν βιβλία για τα παιδιά τους, κάτι πολύ θετικό, γιατί έτσι μπορεί να προκύψουν νέοι αναγνώστες.

δημοσιεύουν οι εφημερίδες; Δεν τα ξέρουμε τα πραγματικά best seller στην Ελλάδα, δυστυχώς, γιατί δεν υπάρχει, όπως σε πολλές άλλες χώρες, ένα σύστημα μέτρησης των πωληθέντων βιβλίων ανά ημέρα, εβδομάδα, μήνα», σχολιάζει ο κ. Παπαγεωργίου. Οι λίστες που δημοσιεύονται στον Τύπο, τονίζει, βασίζονται στα εβδομαδιαία ή μηνιαία στοιχεία ενός βιβλιοπωλείου ή μιας αλυσίδας και δεν μπορούν να γενικευτούν. Ναι, θα βοηθούσε πολύ ένα σύστημα μετρήσεων όπως το BookScan της Nielsen, «αλλά αυτό προϋποθέτει τη συμφωνία όλων των παραγόντων του χώρου, όπως και το να συνδεθούν με αυτό το σύστημα οι ταμειακές μηχανές μεγάλων βιβλιοπωλείων, που να συγκροτούν μια κρίσιμη μάζα σημείων πώλησης, ώστε να έχουμε τα πραγματικά αντίτυπα», εξηγεί. Τα πιο σίγουρα συμπεράσματα μοιάζει να προέρχονται από το παιδικό βιβλίο, που χαρακτηρίζεται από σταθερότητα και διαρκή άνοδο. «Ακόμη και αν δεν διαβάζουν, πολλοί ενήλικοι αγοράζουν βιβλία για τα παιδιά τους, κάτι πολύ θετικό, γιατί έτσι μπορεί να προκύψουν νέοι αναγνώστες», λέει ο κ. Παπαγεωργίου και συνεχίζει: «Δεν αρκεί όμως η βούληση των γονιών και όποιων άλλων αγοράζουν βιβλία για τα παιδιά. Θα βοηθούσε και μια πολιτική για το βιβλίο, που δεν υπάρχει. Θα βοηθούσε αν το εκπαιδευτικό σύστημα καλλιεργούσε από το σχολείο την αγάπη για το βιβλίο, που δεν συμβαίνει».

Από την κυβέρνηση, πάντως, ετοιμάζεται νέος φορέας για το βι-



«Θα βοηθούσε αν το εκπαιδευτικό σύστημα καλλιεργούσε την αγάπη για το βιβλίο», λέει ο Νώντας Παπαγεωργίου και προσθέτει ότι «το σχολείο αποκαλεί το βιβλίο υποτιμητικά "εξωσχολικό", σαν κάτι απαγορευμένο».

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο
 Ημερομηνία: Κυριακή, 18-02-2024
 Σελίδα: 14 (2 από 3)
 Μέγεθος: 1217 cm²
 Μέση κυκλοφορία: 14580
 Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

βλίο. «Νομίζω ότι είναι πολύ καλό νέο. Ελπίζω να γίνει με σωστό τρόπο, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, ώστε να βοηθήσει στη βελτίωση των αριθμών της φιλαναγνωσίας, που δεν είναι καθόλου κολακευτικοί για την Ελλάδα», επισημαίνει ο εκδότης. Ποια σημεία πρέπει να προσεχθούν; «Αυτά που έκανε το παλιό ΕΚΕΒΙ, που καταργήθηκε σε μια νύχτα, είναι μια σοβαρή παρακαταθήκη και μπορεί κάποιος πάνω εκεί να χτίσει, βλέποντας και τα καινούργια δεδομένα», απαντάει ο Νώντας Παπαγεωργίου, επιμένοντας λίγο ακόμη στον ρόλο του εκπαιδευτικού συστήματος, στο οποίο έχει άλλωστε εργαστεί και ο ίδιος. «Το σχολείο», λέει, «δεν ενθαρρύνει την ανάγνωση και αποκαλεί το βιβλίο υποτιμητικά “εξωσχολικό”, σαν κάτι απαγορευμένο. Μόνο μερικοί εκπαιδευτικοί που λειτουργούν στο όριο, “μισοπαράνομα”, αγαπάνε το βιβλίο και φέρνουν συγγραφείς στα σχολεία. Είναι όμως μια μειοψηφία, που δεν ενθαρρύνεται από το όλο σύστημα».

Η «χρυσή» δεκαετία

Αλήθεια, έπειτα από τριάντα χρόνια στο σινάφι, ποια θα έλεγε ότι ήταν η καλύτερη περίοδος για τον κλάδο; «Στη δεκαετία του '90», λέει, «το βιβλίο άρχισε να αποκτά εντονότερο ενδιαφέρον, για μεγαλύτερα κοινωνικά στρώματα και περισσότερους ανθρώπους. Ο Τύπος επίσης του έδωσε χώρο, κάτι που δεν συνέβαινε προηγουμένως. Αναπτύχθηκαν τα ειδικά ένθετα για το βιβλίο, που επιβιώνουν σήμερα και έχουν γίνει περισσότερα, λόγω του Διαδικτύου. Θα έλεγα, λοιπόν, ότι η δεκαετία του '90 έδωσε μια ώθηση στο βιβλίο. Η πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα εμπέδωσε αυτή την εξέλιξη και οι δεκαετίες της κρίσης και της πανδημίας είχαν μεν τα δικά τους σκαμπανεβάσματα, όμως παρά τα σοβαρά προβλήματα, το βιβλίο δεν υποτιμήθηκε».

Υπήρξε κάτι ανέλπιστο, κάτι που δεν φανταζόταν ότι θα συμβεί στην ελληνική αγορά; «Ενδεχομένως, η μεγάλη ανάπτυξη του αστυνομικού μυθιστορήματος και η στρόφη σε αυτό μεγάλου μέρους του κοινού», αποκρίνεται. Κατά τη γνώμη του, αυτή η στρόφη είναι «σημαδιακή», γιατί «συνέβαλε και στην καλύτερη γνωριμία μας με κάποιες κοινωνίες, κυρίως τη σκανδιναβική». Το αστυνομικό, προσθέτει, ήταν κάποτε υπόθεση λίγων, όμως ειδικά το σκανδιναβικό παρακλάδι του (με έργα όπως του Τζο Νέσμπο θα συμπλήρωνε κανείς, τα οποία κυκλοφορούν από το Μεταίχμιο) κέρδισε χιλιάδες αναγνώστες, που προηγουμένως δεν είχαν επαφή με το είδος. «Ξαφνιαστήκαμε», συμπεραίνει ο κ. Παπαγεωργίου, ως αναγνώστης πλέον κι εκείνος, «γιατί δεν πιστεύαμε ότι σε αυτές τις ιδανικές κοινωνίες υπάρχει βία και κακή μεταχείριση των γυναικών».



Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο
Ημερομηνία: Κυριακή, 18-02-2024
Σελίδα: 14 (3 από 3)
Μέγεθος: 1217 cm²
Μέση κυκλοφορία: 14580
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000
Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η πολιτική ορθότητα θα «βελτιώσει» τον Παπαδιαμάντη;

Η συζήτηση πηγαίνει σε εκείνο το είδος της πολιτικής ορθότητας που έχει ως αποτέλεσμα τα έργα, λόγου χάρη, του Ρόαλντ Νταλ να κυκλοφορούν σε μια «αυθεντική» εκδοχή και μία «βελτιωμένη». «Εμένα μου φαίνεται αστείο», σχολιάζει ο εκδότης. «Το βιβλίο είναι προϊόν της εποχής του. Δεν μπορεί να παρέμβει κανείς και να αλλάξει ένα έργο του προηγούμενου αιώνα, για να το “εκσυγχρονίσει”. Ελπίζω να μην πάρει έκταση το φαινόμενο. Γιατί τότε δεν θα διαβάζουμε Ντίκενς, Παπαδιαμάντη, Πηνελόπη Δέλτα. Θα διαβάζουμε αυτόν που παρενέβη στα κείμενά τους». Εκείνος τι διάβαζε ως παιδί; «Όταν ήμουν μικρός και ζούσα στην επαρχία, δεν ήταν ανεπτυγμένο –ή τουλάχιστον δεν έφτανε

σε εμάς– αυτό που σήμερα λέμε “παιδικό βιβλίο”», εξηγεί. Έτσι λοιπόν κι εκείνος άρχισε να διαβάζει τα μυθιστορήματα που πουλούσαν σε πάγκους, στα παζάρια και στις εμποροπανηγύρεις. «Όπως τα “Άγουρα χρόνια” του Κρόνιν», λέει λιγάκι νοσταλγικά, «ή τα “Ταξίδια του Γκιούλιβερ”», συνεχίζει με ένα συνεσταλμένο χαμόγελο «και σύντομα, θυμάμαι, πολύ πριν τελειώσω το εξατάξιο γυμνάσιο, διαβάζαμε Ντοστογιέφσκι, Παπαδιαμάντη. Δεν δυσκολευόμασταν, γιατί και η γλώσσα του σχολείου καθαρεύουσα ήταν». Υπάρχει κάποιο βιβλίο που τον καθόρισε; «Είναι πολλά», αποκρίνεται, «πρέπει να πω ένα». Οχι βέβαια. «Το “Έγκλημα και τιμωρία”», λέει τελικά «και το “Κάτω από το νφάιστειο”, το οποίο

μάλιστα θα εκδώσουμε το φθινόπωρο, σε νέα μετάφραση της Κατερίνας Σκινά».

Η σύγχρονη παραγωγή

Μιλώντας για τη σύγχρονη, εγχώρια λογοτεχνική παραγωγή, ο κ. Παπαγεωργίου θα σχολιάσει μεταξύ άλλων και την υπερπροσφορά που τη χαρακτηρίζει. «Είναι αλήθεια ότι εκδίδονται πολλά βιβλία από Έλληνες συγγραφείς», λέει και διευκρινίζει: «δεν είναι υποχρεωτικά καλό, ούτε κακό. Ούτε βέβαια μπορεί να βάλει κάποιος περιοριστικές δικλίδες. Στα πάρα πολλά βιβλία που εκδίδονται, υπάρχουν και τα πολύ καλά, καθώς και οι νέοι συγγραφείς που έρχονται και θα μείνουν. Θα επισημάνω όμως πάλι την ανάγκη για

έναν κρατικό φορέα ο οποίος θα δει και το πώς η δική μας λογοτεχνική παραγωγή θα διαβαστεί σε άλλες γλώσσες. Εκεί το έλλειμμα είναι επίσης μεγάλο και περιμένουμε από τον καινούργιο φορέα να κάνει περισσότερα».

Ορισμένες διεθνείς εξελίξεις, που επιδρούν και στο βιβλίο, θα χρειαστούν μάλλον συνολικότερη αντιμετώπιση. Όπως η τεχνητή νοημοσύνη, ορισμένα προϊόντα της οποίας φαίνεται μέχρι στιγμής να αγνοούν τη σημασία των πνευματικών και εκδοτικών δικαιωμάτων – «υποθέτω ότι θα διαμορφωθούν και κάποιες άμυνες απέναντι σε αυτό», σημειώνει ο κ. Παπαγεωργίου, κάνοντας λόγο για έναν «καινούργιο κόσμο». Το αυξημένο κόστος παραγωγής,

ιδίως στο χαρτί, παραμένει επίσης ένα ζήτημα για τους εκδότες (και το ebook ή το audiobook δεν εκτοπίζει ακριβώς το έντυπο, όπως πιστευόταν παλιότερα), να όμως που ορισμένα προβλήματα μπορεί να παρουσιαστούν ακόμη και λόγω της κρίσης στη Μέση Ανατολή. «Τώρα, με το Σουέζ, οι ναύλοι ανεβαίνουν πάλι και λόγω των επιθέσεων των Χούθι, κάποια καράβια παραπλέουν την Αφρική και έτσι υπάρχει αβεβαιότητα για την ημερομηνία παραλαβής ορισμένων παιδικών βιβλίων που τυπώνονται στην Ανω Ανατολή», εξηγεί ο εκδότης.

Ευτυχώς κάποια πράγματα παραμένουν αναλλοίωτα. Όπως ίσως οι ιστορίες από τα πρώτα χρόνια των εκδόσεων Μεταίχμιο, προτού

ακόμη αναλάβουν να εκδώσουν τα έργα του Νίκου Θέμελη, της Άλκης Ζέη κ.ά. Ιστορίες που ενίοτε αναδύονται στην επιφάνεια της μνήμης, κάνοντας τον Νώτα Παπαγεωργίου να χαμογελά. «Το πρώτο βιβλίο που εκδώσαμε ήταν ένα βοήθημα εκπαιδευτικό –από εκεί ξεκινήσαμε– για δασκάλους και μαθητές. Ήταν τα αρχαία της Α΄ Γυμνασίου. Αυτό που θυμάμαι», λέει ο εκδότης χαμογελώντας πράγματι, «είναι ότι η κόρη μου, που τώρα έχει βασικό ρόλο στον εκδοτικό οίκο, όντας τότε 6-7 χρόνων, βοηθούσε στο να φακελώνουμε ενημερωτικά φυλλάδια, για να τα στείλουμε στα σχολεία. Ναι, το θυμάμαι έντονα αυτό. Και λέω ότι να, αξίζει να κάνει κανένας αυτή τη δουλειά».